

Trag Biljke NEDELJNIK #072 - Sadnja crnog luka za veće prinose

Datum: 02. Mart

NAPOMENA pre čitanja:

Pošto je Nedeljnik dugačak, da biste videli celi tekst kliknite na opciju "**Prikaži celi Nedeljnik**" koja se nalazi iznad ovog naslova i otvoriće vam celi Nedeljnik. Istu opciju imate i na kraju teksta.

Ja svaki dan učim da iznova pravim gnezda koja drugi ruše.

Kratak sadržaj:

Potencijal tvoje bašte

Nadin kutak

Sadnja crnog luka za veće prinose

Bršljan za ožiljavanje

10 čajeva od povrća

Šetnja sa gorostasima by Jess

Reakcija na konsultacije uživo

Fatalne kombinacije za paradajz?

Podsetnik na rokove

Obaveštenje o novim ponudama

Isečak raja kome pripada i samo jedne od sezona i nizu koje su me učinile boljom sebi i naučile da:

SLUŠAM

SAOSEĆAM

BUDEM STRPLJIVA

NEGOVANJU DUŠE(A)

Sezone u kojima sam radila i preko okvira vlastite slike, u kojima su modrice medalje, a bolovi podsetnik na minuli rad i čovek se (jednostavno) navikne.

Stav kojim branim prirodu je moj život lično. Ne može se drugačije ni manje smisljeno. Nekada bih volela da u svakom pokretu ne vidim posledicu.

Ljudi poput mene uvek su bili okarakterisani kao čudni. Postoje različita čuda: ona koja plaše i ona koja raduju. Ja spadam u neke ljudske ringišpile. I najbliži meni kažu "ti si drugačija, ali na to smo se navikli".

A istina je tu surova, ovakve kao ja su u jednom od vekova spaljivali su na lomači. Valjda se vratih da progovorim u odbranu svih tih buktinja.

Ako i pristanem na epitet čudnosti (čitaj ludosti), ja koja se borim za planetarne resurse, onda vam moram reći istinu o tome. Za mene je vasceli ostatak sveta prilično lud jer **ludost je uništavati ono što te hrani**, ono što ti je neophodnost. Ludost je ubijati tlo. A tlo je vrlo strpljivo sa nama i trpi nas ovako pohlepne i ohole. Čitav svet živi kult ega. Ego se uvukao u bogomolje, porodice, institucije, duboko u ljudske pore. Kult ega se nadvio nad čitavom planetom i lagano je žvaće. Ludost je to, ludilo velikih srazmera.

U rečima je je deo mog raja jer raj zaista pravimo sebi. Pravimo ga u dubokoj veri, poniznosti, poslušanju prema prirodi. I na konstataciju većine da je ovo što ja živim san na taj način, time što ga zovete snom, vi u njemu vidite vlastiti san.

Da vas pitam nešto... Ako vam je ovo san zašto ga ne živite? Zašto živite kult ega?

Koordinator: Goran Pivašević

Direktor: Jovan Banović

Jutjub: Sanja i Jan Rakić, Jovan Banović, Goran Pivašević

Instagram: Katarina Kremenović

Tik tok: Jovan Banović

FB stranica: Jovan Banović, Goran Pivašević

Administratori platforme: Nada Radinić, Marko Petković, Gordana Bojanić, Mia Božić, Jasmina Nenadić, Sabina Kovačić, Nina Martinović

Autor edukativnog programa, video materijala i tekstova sam ja Biljka.

Trag Biljke je jedna od retkih samoodrživih i međunarodnih platformi koja povezuje 30 zemalja, 394 gradova.

Setite se prapočetka vaše zavisnosti od industrija. Rodili ste se, goli, lepi, nežne kože, siti od sokova majčine utrobe. Zavisni samo od suštine kao što je dodir, ljubav, šaputanje, svetlost, vazduh.

I od tog momenta vaša okolina radi sve da vas izgradi u jednu "jaku" potpuno zavisnu ličnost koja pola svog životnog vremena provodi u borbi sa sobom i za sebe.

I zato svaki belosvetski talas u vašem životu izaziva paniku, stres, strah. Ono što vam celi život uskraćuju je znanje koje vam omogućava realni opstanak. Realni, u prirodi, onda kada se sve ugasi. U školama učimo suvišna i donekle nepotrebna znanja, stičemo diplome koje nam obezbeđuju neke dobre poslove, a ti poslovi puno novaca, a s tim i nove zavisnosti.

Kod svake belosvetske turbulencije nastaju redovi za brašno, ulje, šećer kao nasušnost. Ko nam je rekao da je to naše nasušno u marketima? Ko nas je tome naučio? Navukao nas na neke ovisnosti koje stalno talasaju nas život!

Ne poklanjaj ribu nego nauči ga da peca!

Da se sve pogasi, da sve nestane, Ti Čoveče imaš sve u prirodi. Baš sve što je potrebno za realan život. Ne pravi zalihe hrane vec zalihe znanja pravi!

Bez čega se to ne može? Brasna, šećera, ulja? Hajde da to rešimo!

Brašno se pravi od pirike i konjskog štavelja. Rastu sami oko vas. Ni seme vam ne treba.

"Kafa" se pravi od korena cikorije. Preukusno, prezdravo.

Ulje ima svaki zalogaj koštice bilo kog voća i povrća. To je prirodna zaštita. Bundeve, lubenice, kajsije, orasi...

Šećer je najprirodniji u voću i uvek nešto rodi, bar ima kupina divljih i šumskih jagoda. Šušite, meljite.

Sapune su pravile naše bake.

Peplom prale veš. Dok je matičnjaka i jabuka ne treba vam pasta za zube. Losione i maske pravite od svake ali baš svake biljke u okruženju. Kosu perite jabukovim sirćetom. A 90% biljaka oko nas je jestivo. Detelina ima omega 3 i divna je u čorbama.

Šume pune žireva.

Livade pune čajeva mirisnih.

Šta vam nedostaje što u prirodi nema? Nedostajete jedino vi toj istoj prirodi. Izgubljeni i uplašeni u redovima.

Vreme je za promene ali je vreme i za otpor!

POTENCIJAL TVOJE BAŠTE

Ovo je priča o pretkulturama, glavnim kulturama i postkulturama. Dobra organizacija ovih podeoka je ključ pravilnog iskorištavanja potencijala bašte.

Ako na pravilan način iskoristite potencijal svoje bašte i sa manjeg prostora možete da imate velike berbe. Ali ovde nije reč samo o berbi već o ulogu vremena. Verujte, prošla sam rad u prostranoj bašti bez zona i jasnog plana i umarala me puno.

Sada sa mnogo manje rada, sa manjeg prostora imam veće berbe. Potencijal bašte podrazumeva uvođenje pretkultura ali ne u svakom slučaju. I pretkulture je neophodno dozirati. Zamislite da imate 10 gredica sa pretkulturama... to je mnogo hrane, ali i velika dinamika smene kultura. Zato je u svemu potrebna mera. Pretkulture nisu samo hrana za vas već su aktivatori perma modela i prvi sistem zaštite koji čuva naše biljke.

Kolika je samo moć rukole u zaštiti kupusa od buhača! Moć spanaća je „opevana“ nebrojeno puta na ovim redovima, a tek rotkvica. Najčešće vam rotkvice čim niknu osvanu sa izbušenim listovima, a ja vam onda kažem da ne brinete jer ona ostvaruje svoju svrhu, a svakako njoj ne smetaju izbušeni listovi.

Tako je, pretkulture su jako važne na gredicama, ali je njihova doza u Projektima zonirana. Važnost mere pre svega je ključ humanih vrednosti jer jedna bašta treba puno da hrani, da bude organizovana tako da se brani ali ne sme da umara čoveka preko mere. Potencijal bašte nije samo u pretkulturama već i u pravilnom zoniranju. Zoniranje u Projektima bašte je kao ples, prvo imamo jači ritam, puno pretkultura jer je i puno predatora, a kasnije je tempo laganiji do PLZ kada se sade glavne kulture i to istog dana (što je najvažnije jer jednu gredicu završavate bez potrebe da joj se više puta vratite kako biste dodali neke kulture) i tada baštovan može da se odmori.

U bašti nemamo samo pretkulture već i postkulture. One dolaze nakon što oberemo glavne kulture. Tada ulazimo u jesenju i zimsku zonu kada se dinamika na gredicama ponovo povećava. Pravi ples sa kulturama.

Da bi vam bilo jasnije uzeću jedan segment koji se sada seje – RPZ. Da biste znali kako ja koristim potencijal bašte potrebno je da imate uvid u analizu jedne zone.

Šta sve sadrži RPZ (ranoprolećna zona)?

Ova zona sadrži sve kulture koje sejemo vrlo rano, od 01. 02. za primorje, 01.03. za kontinent i 01.04. za planine. Ako ste upoznati o kojim se vrstama povrća radi onda ste na pola puta da vam koncept bude jasan.

Mrkva, peršun, paštrnjak, celeri, grašak, bob, slanutak, salata, spanać, rukola, matovilac, lukovi, rotkvice, celi decembarski rasadnik...

Jedan deo ovih kultura ide kao DS (direktna setva), a jedan kao PR (presadnja i ona počinje mesec dana nakon DS). U svakom Projektu bašte je tačno mesto određeno za DS i PR.

Decembarški rasadnik jednim delom ulazi u sastav RPZ ali nam te sadnice trebaju i za ostatak bašte. I tu postaje jasno da zone nisu fizički odvojene.

Broj gredica u RPZ zavisi od veličine bašte. Projekat bašte od 10 gredica 4 gredica u okviru RPZ.

U sastav ulaze vrlo važne glavne kulture kao što su lukovi. U ovoj zoni imamo godišnju proizvodnju luka koji se glaviči, dakle za skladište. Po jedan PM obavezno odlazi na ove kulture. Njih je potrebno mudro kombinovati jer ove dve grede nas u smeni kultura vode u JZ (jesenja zona).

Dalje, dve grede odlaze na BU (brzi uzgoj) sisteme. Ovi sistemi vas uvek vode u PLZ (prolećno letnja zona) jer su sistemi čuvari mesta glavnim kulturama.

Jedna do dve grede imaju u sebi decembarški rasadnik sa primesama DS. Ove dve grede vas vode u ZZ (zimna zona).

Sve o čemu pišem je vezano za dužinu vegetacije biljaka.

Dakle, kada postavite 6 PMova za RPZ kao vaš početak vi ste ujedno postavili i ostale zone jer se zone prelivaju, nisu fizički odvojene.

Sada je potrebno da planirate koliko ukupnih redova neke kulture želite u bašti. Navešću primer.

Postavljam pitanje koliko želim da uzgojim mrkve. Najbolje prinose ove kulture daje RPZ.

Sada je potrebno da pogledate naš video o sortnim turnusima mrkve:

Pariška mrkva dospeva za 75 dana.

Šantenej dospeva za 85 dana.

Ljubljanska rumenka za 100 dan.

Nantes za 105 dana.

Flake za 110 dana.

Berlikum 120 dana, zimna mrkva.

Sada u skladu sa ovim spoznajama možete da isplanirate koliko želite redova mrkve. Od dužine vegetacije vam zavisi smena kultura za dalje zone.

Podsećam vas da imamo plej listu na jutjub kanalu o mrkvi i vrlo važno da je sakrijete u ovim sistemima jer su gubici zbog mrkvine muve veliki. Monokulture nisu prihvatljive. U vašim Projektima mrkva je isplanirana u okviru svih sistema zaštite koji su u više modela predstavljeni na kanalu.

Ako želite 6 redova mrkve potrebno je da je ubacite na 6 PMova u različitim kombinacijama.

Mrkva je stalna kultura, i ostaje na gredici dugo i u skladu sa afinitetom rasta slaže se sa svim visokim kulturama. Njen podzemni rast je idealan za kombinacije i popunjavanje mesta. Na primer, paprika ima nadzemni rast, a mrkva podzemni i mogu se odlično kombinovati. Mrkvu sejemo u martu, a papriku sadimo u maju pa je logično da će paprika imati kao pretkulturu nekog iz grupe BU sistema. Samim tim je logično da će mrkva biti posejana u gredici za BU u okviru RPZ jer smo je isplanirali sa paprikom. A paprika svojom visinom mrkvu štiti od agresivne generacije mrkvine muve.

Ista je priča i sa graškom. Kada odredite ukupnu količinu graška koju želite u svojoj bašti, tražite podatke o sortnim turnusima, a naknadno i o sistemima zaštite. Grašak učestvuje u više sistema, a jedna od njih su inkubatori i boksovi za kupuse...

Mrkva je samo jedan od primera na osnovu koga možete da naučite princip.

Setva RPZ se uveliko odvija na Primorju, a počinje i na kontinentu. Setva ima dug rok i radi se 50 dana pa iako tek sada želite baštu možete da stignete sve da posejete.

Sami Projekti bašte su koncipirani jednako i na balkonima. **Potencijal saksija je važno iskoristiti jer sa jedne saksije imate berbe tokom cele godine.**

Danas je 01.03. a ja još uvak berem svežu hranu iz moje bašte. To je rešenje za kontinuiranu berbu. Danas sam posejala 7 perma modela sa RPZ i za mesec dana očekujem prve male berbe, a do sredine aprila obilne. Ove sezone planiram 20 perma modela sa RPZ i biće to ogromna količina sveže hrane. Najbolje od svega je što mi to nije naporno. Imam uvek jasan plan šta da završim i zone su mi pomogle da se bavim samo prioritetima.

Imamo mnogo epizoda na kanalu gde je sve ovo pojašnjeno, gde imate i gotove analize. Gotove analize nije lako sklopiti u zone, ali ako savladate predavanje o zonama u bašti biće vam sigurno jasnije.

Za one kojima bi bilo korisno gotovo rešenje na osnovu koga će u praksi osetiti benefit zona podsećam vas da su još uvek dostupne dve verzije Projekta bašte: za 10 gredica i za balkon bio baštu.

Već sada dobijamo mnogo pozitivnih komentara i na ove nove verzije Projekata i to daje smisao celokupnom mom autorskom radu. To je mehanizam koji će služiti na dobro ljudima.

Ako mislite da bi i vama bilo korisno da imate Projekat za svoju baštu ili balkon bio baštu, više informacija o obe verzije Projekata bašte možete da pročitate ovde: <https://tragbiljke.com/projekti-bio-baste/>

NADIN KUTAK

Piše: Nada Radinić

Često me pitaju kako biram teme za Nadin kutak i odakle mi inspiracija da svaki tjedan napišem nešto novo.

Ako ćemo iskreno, nemam nikakav plan razrađen do 2032., niti Excel tablicu u kojoj čekaju spremne ideje. Imam svoj mali vrt, svoju svakodnevicu i svoj svijet u kojem se izmjenjuju razni ljudi i događaji - i malu obitelj koja se ne buni dok satima sjedim i tipkam pred ekranom.

Društvene mreže su krcate šarenilom, brzinom i površnošću i sve mora biti kratko, jasno i odmah probavljivo. Ako nešto traje dulje od minute, već postaje sumnjivo. Zanimljivo mi je da ni stariji nisu imuni na to. Nekad smo govorili da mladi nemaju strpljenja, a sada se čini da smo svi u istoj utrci.

Vrijeme je postalo dragocjeno. Dok ga jedni čuvaju kao zadnju teglu zimnice, drugi ga bez puno razmišljanja troše na sadržaje koji ih neće nahraniti ni znanjem ni mirom, a često ni dobrim raspoloženjem.

Zato, svaki put kada netko odvoji vrijeme da pročita Nadin kutak, ja to shvatim ozbiljno. To znači da je svjesno odlučio usporiti, odmaknuti se od brzog skrolanja i dati si desetak minuta nečega što ne više i ne bliješti. A to je danas kao mali bunt.

Ne volim isforsirane stvari i ne tražim teme na silu. One se obično pojave same - iz šetnje vrtom, iz neuspjeha koji me natjera da se zapitam gdje sam pogriješila, iz dobrog uroda koji me iznenadi ili iz nekog zanimljivog razgovora s nekim od vas. Nekad je to recept za tortu, konkretan vrtlarski savjet, preporuka knjige, ali nastojim da nikad ne požalite što ste kliknuli na link.

Moj kutak vam i ovaj put nudi deset do petnaest minuta mira i tišine. Naravno, uz nezaobilazne biljke. One svemu tome dodaju još i svoju svetu ljepotu.

[nadin-kutak-72](#)

Lijep pozdrav!

SADNJA CRNOG LUKA ZA VEĆE PRINOSE

U ovom Nedeljniku želim da vas priprelim za sadnju luka. Znam da većina vas i zna sve o sadnji luka, ali ja mislilim na sadnju kao prevenciju. Uzgoj luka prate nevolje koje uz malo mudrosti možemo sprečiti. Ono što je najvažnije većina nevolja se

manifestuje tek u skladištu kada nas iznenadi trulež luka. Eto, sada znate, **problem u skladištu je samo manifestacija problema koji je započeo u bašti.**

Prvo - u programu imamo dva pojma: luk za mladu berbu i luk za staru berbu. Odvojeni su zbog lukove muve. Luk za mladu berbu sadi se na 2 do 3 cm razmaka, dok se luk za staru berbu ili glavičenje sadi na 10 cm razmaka.

Drugo - Trulež luka u skladištu najčešće izazivaju lukova muva, nematode, gljivice.

Lukova muva ima mnogo stručnih opisa, od izgleda do generacijskih stepena agresivnosti. Istina je da se na kraju, ako niste bili previše agresivni, luk oporavi.

U bio uzgoju mi se igramo nadmudrivanja saigrača u lancu. Svake godine sve više spoznajem veličanstvenu vezu između procesa i ciklusa. Prva generacija lukove muve poleće sa cvetanjem jorgovana. Vrlo kratko se razmnožavaju i polažu jaja na površinu zemlje uz sam luk. Probleme sa njom preveniramo dobrim planom sadnje, mešovitom sadnjom, preventivnim zalivanjem šećernom vodom, malčiranjem.

Plan sadnje luka (kontinent):

1) Jesenja sadnja od druge polovine oktobra do kraja novembra. Prevencija od lukove muhe nije potrebna jer poslednja generacija je zaspala u oktobru. Prva generacija lukove muhe poleće sa cvetanjem jorgovana. Za nju se pripremamo od početka aprila. Dakle, sadite i monokulture koje ćete bez bojazni proređivati. U našem programu jesenja sadnja luka podrazumeva luk za mladu berbu.

2) Rana prolećna sadnja je podeljena u dva sistema: luk za mladu berbu i luk za staru berbu. Sade se odvojeno. Luk za mladu berbu je deo BU sistema i ne mora se posebno štiti jer se bere pre poletanja agresivne generacije lukove muve. Luk za staru berbu, tačnije glavičenje, sadi se odvojeno i ne sme se proređivati, brati, jer na taj način tagujemo lukovoj muvi površinu.

3) Tokom cele sezone ubacujemo određenu količinu luka za mladu berbu i njega nije potrebno posebno štiti jer se sadi u podnožju visokih biljaka. Lukova muva je niskoletač i teško prevazilazi prepreke na svom putu.

Prevencija se odvija na sledeći način: čim procvetaju jorgovani pratite let muve i zalivate biljke šećernom vodom (200 g šećera na 10 l vode). Naredni tretman se ponavlja za 7 dana, a treći za 10 dana od drugog. Prva generacija muhe je agresivna i masovna.

Šećerna voda napadnuti luk sačuva od daljeg uništenja jer lukova muha se ubrzano ulutkava i u samom luku i ne oštećuje ga dalje.

Najčešće pitanje u Učionicama je bilo zašto ne sadimo ozimi luk za glavičenje ili staru berbu?...

Prateći biljnu komunikaciju primetila sam da na napad prolećnog luka jesenji luk u bašti reaguje ubrzanim formiranjem cvetnih glava. Nemojte da vas iznenadi cvetanje

čitave generacije luka. To prolećni luk šalje signal jesenjem da ostavi potomstvo. Neverovatna je ta povezanost u biljnom svetu. Zato u jesen sadimo luk za mladu berbu koji neće zbog napada izazvati cvetanje luka u bašti. Ovim sistemom u poslednjoj sezoni imala sam samo 5% cvetanja luka. To je jako dobar rezultat.

Mešovita sadnja luka je opisana u mnogo epizoda. Luk koji sadimo za glavičenje je deo RPZ i nemate problem s lukovom muvom ukoliko sadite u PMove ili dobro malčirate svoj luk jer na taj način muva nema površinu na kojoj će položiti jaja, a ujedno i poštujete pravilo odvojene sadnje lukova za mladu berbu i glavičenje. Guste mešovite sadnje u okviru sistema BU jako zbunjuju muvu.

Trulež luka u skladištu najčešće izazivaju nematode i gljivice. Da biste sprečili delivanje nematoda potrebno je luk za glavičenje bar 4 puta u sezoni zaliti namatodicom od kadifica.

Plamenjača luka je česta u kišnim sezonama. Najčešće luk propada još u bašti. Vrlo se brzo širi onda kada se pojavi pa je najvažnije preventivno delovanje.

Ali da biste efikasno prevenirali sve probleme sa nematodama i gljivicama potrebna je priprema luka pre sadnje.

Lukovice pre sadnje umaćemo u tri vrste rastvora.

Rastvor pepela – potrebno je izabrati pepeo isključivo od drveta. 5 kašika pepela pomešate sa 1 l vode. Potapanje lučica traje kratko, samo 10 minuta. Ovaj postupak možete odraditi i nekoliko dana pre sadnje ali je važno da lučice nakon tretmana prosušite. Ovo nije samo svojevrsna dezinfekcija već je i stimulans rasta jer su biljke obogaćene mineralima iz pepela.

Rastvor soli – 2 kašike soli u 250 ml vode. Lučice se potope 10 min pre sadnje. Posebno je efikasan kod nematoda.

Rastvor sirćeta – 5 kapi jabukovog sirćeta u 200 ml vode. U to potopite lučice pola sata pre sadnje.

Ovo je i vrlo često pitanje u Učionicama. Zapamtite ove recepte jer će vam ubrzo i trebati.

Rešiću sada još jedno važno pitanje. Kada ostavljamo rezerve luka za sadnju?

Kada nabavite lučice za sadnju u rano proleće uvek kupite malo više jer jedan deo čuvate u frižideru za sadnju tokom leta. Luk se u maju povlači iz prodaje pa nemate mogućnost da ga kupite tokom leta. Po programu sadimo ga stalno za mladu berbu.

Ali, kada radimo ozimu sadnju luka taj luk ne ostavljamo za prolećnu sadnju, važno je da ga potpuno potrošimo. Zimske sorte jako loše podnose visoke temperature. Nije redak slučaj da se baštovani žale da im luk stagnira. Razlog je prodaja zimskih sorti u proleće. Posebno ću akcentovati ljubičasti luk jer je kod njega primećen veliki zastoj ukoliko u rano proleće sadite zimske sorte. Znam, u apotekama će vam reći da to

nema baš nikakve veze, ali očigledno nisu upoznati s praksom. Statistika rada s baštovanima pokazuje neke sasvim drugačije istine.

Sada ste spremni za sadnju luka.

BRŠLJAN ZA OŽILJAVANJE

Velike nevolje oko naklijavanja batat se očitavaju ovih dana u pitanjima kroz Učionice. Batat masovno trune i imamo ponavljanja. Zato predlažem da isprobamo nešto malo drugačije. Naklijavanje batata sa grančicama bršljana. Kada stavite batat u vodu (nije efikasno kod naklijavanja u zemlji) uz njega ubacite i tri grančice bršljana. Pre toga skinite bršljanu višak listova kako ne bi trunuo u vodi.

Bršljan sadži auksin, saponine i flavonoide koje lagano ispušta u vodu i na taj način stimulira brže ožiljavanje, sprečava trulež i razvoj plesni jer ima antibakterijsko, antifungalno, antivirusno dejstvo.

Kratki video na ovu temu je snimljen i emitovan prošle nedelje na našem jutjub kanalu.

10 ČAJEVA OD POVRĆA

Mrkva: izrendaj jednu osrednju mrkvu i kuvaj u 250 ml vode 10 - 15 min. procedi i pij za jačanje imuniteta.

Kelj: 1 do 2 lista kelja iseckaj i prelij sa 250 ml ključale vode. poklopi i ostavi 10 min. procedi i pij za detoksikaciju organizma i jačanje kostiju.

Paprika: jedna polovina crvene paprike se isecka i kuva 10 min u 250 ml vode. kada se ohladi, procedi se i pije za poboljšavanje cirkulacije i ubrzavanje metabolizma

Cvekla: jednu polovinu manje cvekke iseckaj na kockice i kuvaj u 250 ml vode 15 min. procedi i pij mlako ako želiš da pojačaš svoju energiju.

Blitva: jedna iseckana šaka blitve stavise u 250 ml vode i kuva 15 min. procedi se i pije za jačanje krvne slike i regulaciju varenja.

Paradajz: jedan manji paradajz iseckaj i skuvaj 10 min u 300 ml vode. procedi i popij za antioksidativno delovanje i jačanje imuniteta.

Zelena salata: 2 lista zelene salate iseckaj i prelij sa 250 ml ključale vode. poklopi i ostavi 10 min. procedi i pij za bolji san i smirivanje kašlja.

Batat: jednu četvrtinu batata iseckaj na kockice i skuva 15 min u 300 ml vode. bata iskoristi za pripremu obroka, a vodu popij kao čaj za jačanje imuniteta, regulaciju šećera i jačanje imuniteta.

Rukola: jedna šaka rukole prelije se sa 250 ml ključale vode i poklopi 10 min. kada se ohladi ovaj čaj piješ kao prolećni detoks.

Spanać: jedna šaka svežeg spanaća se kratko kuva (5 min) u 250 ml vode. procedi se i pije zbog poboljšanja krvne slike i jačanja energije.

ŠETNJA SA GOROSTASIMA BY JESS

Priče o lekovitom bilju – Primula Veris L. - Jagorčevina

Kad porastem želim da postanem travar!

U trenutku kada ovaj nedeljnik bude dospeo na vaše adrese mart će zvanično početi, a sa njime će se na našoj platformi konačno svirati signal za početak trke! Dan će biti duži, zalasku sunca ćemo svedočiti oko 18h, biće više vremena za sve vanjske poslove i realizaciju svih (ne)mogućih ideja koje nam sada kao bujica naviru ovako “s proljeća”, što bi rekao Žera. To je impuls prirode, i mislim da o tome retko, ovako kao civilizacija, razmišljamo. Mi smo od prirode satkani, njen smo neodvojiv deo i ona je naš konstitutivni kojeg smo, samo mi, Tragači, svesni na pravi način. Stari Sloveni poštovali su (i plašili se) više bogova pre primljanja hrišćanstva i u svakom božanstvu koje su poštovali, ogleda se impresivna i tako jaka konekcija sa prirodom koja je bila u korenu tumačenja svakog boga. Jedna od možda najvažnijih (ako se uopšte i može praviti podela na manje važne i više važne staroslovenske bogove) je boginja Majka, ili Mati Vlažna Zemlja. Naši preci, onako “neobrazovani” i nepismeni su tako lako razumeli bit, suštinu koja je današnjem modernom čoveku tako strana, daleka i, u duhu materijalnog sveta u kome živi, neopipljiva. Boginja proleća se zvala Vesna i bila je omiljena među božanstvima jer je smenjivala vladavinu Morene, boginje zime i smrti. Smrt su naši preci vezivali za ono što mi danas u prirodi prepoznajemo kao “period gladi”. Vesna je dolazila uvek u pratnji Stribora, boga vezduha i vetra. Na ruskom jeziku proleće se izgovara “весна”. Hej, Vesne, da li znate kakvu simboliku nosi vaše ime? Radujte se. Ovu priču posvećujem svim Vesnama, vesnicama proleća.

Jagorčevina (jaglac, jaglika) je jedan od prvih vesnika proleća i izuzetno je lekovita biljka. U sebi sadrži brojne aktivne sastojke korisne za naše zdravlje, a najpre saponozide (razređuju gust sekret u disajnim putevima) potom flavonoide, vitamin C, karotenoide, šećerne alkohole, soli magnezijuma i kalijuma, fenolne kiseline i heterozide. Saponozidi su supstance koje jagorčevinu stavljaju u prvi red borbe sa suvim i neproduktivnim kašljem, kao i bronhitisom. Dr. Tucakov ističe da je najveća koncentracija saponozida u korenu biljke (primulae radix) i to 5-10%, dok ga u cvetu i listu ima do 2%. Dakle, biljka je lekovita u celosti. Obzirom na ovakvu distribuciju

saponozida, za sirup protiv kašlja i bronhitisa je najbolje koristiti koren, a za ekstrakt i čaj listove i cvet. Nije pogrešno obrnuto, ali je delotvornije na ovaj način. Od svežih mladih listova i cveta se može praviti salata. Tucakov naglašava da je koren koji se dugo sušio i dugo stajao manje lekovit. Stoga savetuje da se koren nakon branja (koje treba obaviti u jesen) dobro očisti od zemlje u hladnoj vodi i što pre osuši na suncu ili u sušari na 45-50 stepeni. Potrebno je naglasiti na svo lekovito bilje treba brati savesno, a to znači da nikada nijednu biljku ne uberete potpuno sa mesta na kome obitava, već uzmite samo onoliko koliko vam treba, a ostatak ostavite za dalje rasejavanje. To se posebno odnosi za biljke čiji su rizomi lekoviti, uvek ostavite jedan deo rizoma u zemlji. Ne treba se ponašati kao da posle čoveka sutra ne postoji.

Institut "Dr Josif Pančić" navodi upotrebu jagorčevine i u druge stvrhe: ima blago umirujuće dejstvo, umanjuje stres i blage oblike anksioznosti (može se kombinovati sa lavandom, mirođijom i matičnjakom), upotrebljava se kod dečije nesаницe, ima diuretička svojstva pa neretko ulazi u sastav čajnih mešavina za lečenje urinarnog trakta, ima antiinflamatorna svojstva i ublažava reumatske bolove (spoljna primena u formi obloga), za otklanjanje modrica, olakšavanje opekotina i otklanjanje bubuljica, ublažavanje astme i ublažavanje alergija disajnih puteva (u kombinaciji sa anisom i podbelom) a navodi se i da se ispiranjem usta može smanjiti upala sluzokože i gingivitis...

Kako se jagorčevina primarno koristi u sirupima protiv kašlja (ekspektorans – sredstvo za iskašljavanje) koji su zastupljeni u svim apotekama, odabrala sam nasumice sirup sa prve police na kome se navodi da je od jagorčevine i fokusirala se na kompletan sastav, dakle na aktivne, ali i na pomoćne supstance. I tu dolazimo do problema: među pomoćnim supstancama navode se saharoza i metilparahidroksibenzoat (E218). Da vas pošteditim guglanja: E218 je veštačko sredstvo za konzervisanje. Derivat benzoeve kiseline iz grupe parabena, poznat je i kao metil-paraben. Neki, njemu bliski paraben koji su takođe derivati benzoeve kiseline, dokazani su kao hormonski disruptori (remete reproduktivnu funkciju, uzrokuju nastanak karcinoma dojke), štetni su po fetalni razvoj, u interakciji sa određenim supstancama izazivaju sindrom hiperaktivnosti i poremećaja pažnje kod dece, dok preterani unos saharoze dovodi do pretilnosti, dijabetesa, bolesti srca i problemima sa zubima.

Pitam se: kada smo tačno dozvolili da nam uvale otpatke i prodaju kao "prirodan lek"? Onda kada su nam uzeli vreme, zemlju, hranu, objasnili da ne treba da se mučimo, da će to "oni za nas da obave", da imamo poverenja, da pratimo modernizaciju, napustimo kuću i okućnicu (jer oko kuće uvek ima posla) i preselimo se u stan, u kutiju, da živimo u koloniji. Čoveku oduzmi vreme i oduzećeš mu znanje, kritičko razmišljanje, udaljiti od Boga, od svoga brata. Bez znanja neće imati veštine, a bez veština, na kraju – ni slobodu. Bez Boga i brata svog je sam i lakše će se slomiti. Očerupali su nas, ojadili, instinkte zatrpali, i savremeni čovek je danas najbepomoćnije stvorenje koje hoda zemljom. Tako perfidno je urađena diverzija, naša istinska sloboda – za vladavinu prava i sloboda, na papiru. Mi, kao civilizacija, patimo od sindroma kuvane žabe. Imamo svakojake gedžete, mašine, aplikacije,

automobile sa desetinom funkcija koje sve obavljaju umesto nas – nemoj se ti, čoveče, ni slučajno pomučiti, oznojiti, razmisliti malo. Ne, samo misliti nemoj, jer to ti nije potrebno, takav nam ne trebaš.

Onoga trenutka kada prestanu da proizvode automobile sa manuelnim menjačem i reduktorom – počecu da se vozim na metli. Bicikl svakako imam.

Konformizam nas sahranjuje. Zato, napravite za sebe i svoju porodicu sirup od jagorčevine koju ste sami ubrali, bez dodavanja sastojaka koji su štetni po vas. Možete to i sami da uradite, samo su vas ubedili da ne umete.

Recept dr Tucakova, sirup za iskašljavanje i umirivanje kašlja (od cveta jagorčevine *primulae flos*): po 15g cveta jagorčevine, podbela, belog sleza i lista timijana. Popariti sa ½ litra ključale vode, poklopiti i procediti posle 8 sati. Pomešati ga sa ½ kg lipovog ili planinskog cvetnog meda i uzimati svakih sat vremena po jednu kašiku.

Recept za čaj za iskašljavanje iz Priručnika o lekovitom bilju, Dr Novice Randelovića i dr Vlastimira Stamenkovića: u jednakoj razmeri pomešati koren jagorčevine, koren omana i list podbela. Kašiku čaja preliti šoljom hladne vode, u poklopljenom sudu zagrevati do ključanja, kuvati 5 minuta, a nakon 15 minuta procediti. Piti 3 šolje dnevno, može se zasladiti medom.

Recept za sirup od jagorčevine (koren, *primulae radix*) sa sajta snagabilja.rs, Momčila Antonijevića: 5 supenih kašika usitnjenog korena jagorčevine preliti sa 400ml hladne vode zagrevati do ključanja, smanjiti vatru i na nižoj temperaturi kuvati 15 minuta. Skloniti sa šporeta i ostaviti da stoji 2 sata. Procediti, pomešati sa jednakom količinom meda. Sirupu dodati 9 kapi etarskog ulja anisa, dobro pomešati plastičnom ili drvenom kašikom i čuvati u čistoj flašici u frižideru. Sirup se pije tri puta na dan po jedna supena kašika za odrasle, a kafena kašičica za decu.

Dobro otvorite oči i pogledajte malo niže – dole žive gorostasi!

Jasmina Nenadić, Učionica Kontinent 1

REAKCIJA NA KONSULTACIJE UŽIVO

Konsultacije uživo postaju nekako kao neko tradicionalno okupljanje ili seoski zbor utokom uveče i to svake druge nedelje. Prošlog utorka ostali smo 195 minuta na lajvu i odgovorila sam na ukupno 100 pitanja.

Ono što je na mene posebno ostavilo utisak je što je mnogo mladih ljudi prisustvovalo i postavljali su jako zanimljiva pitanja. A dobili smo lepu reakciju na Konsultacije uživo od naše Vjere i delim je sa vama:

„Nekako sam rano shvatila da ono sto čujem gradi moj život, počela sam slabije da čujem nekad čak do potpune gluvoće i uspjelo je...danas sadim RPZ i slusam sinocne

konsultacije, pažljivo birane riječi čujem drugačije, da da i dalje se govori o sjetvi i sadnji biljaka ali da li je baš tako pratim u sebi tok riječi s telefona, prosle su pored biljaka dotakle ih i nastavile put ka mojim programima, dubokim uvjerenjema starim strahovim, gledam već u nacrtu sam zonirala baštu ali sređujem KPZ malo samo da popravim, shvatam da sada sadim povrće ali moj um je ili u prošlosti ili u budućnosti...šta su zone u bašti pitam se, etape u svakom trenu dana ako ih na mikro podijelim, put ka sadašnjem trenutku na široko uveličan u zonskoj bašti, nijesu svih 90 milona preleđa putnici ka bašti ali jesu ka sebi ka svojoj pravoj prirodi jer ih Trag vodi tamo nenapadno, nenametljivo, lagano s ljubavlju brižne majke, idu jer vjeruju da su na dobrom putu, a vjeruju jer je Trag istinit, iskustven sopstvenim primjerom, posut samo nježnošću...da očuvanje prirode je cilj, blago utkan put ka očuvanju prirodnog sebe, ka povratku prirodnom sebi, Tragovi vode nježno zaobilazeći mučne nanose i namete smeća, vode kroz biljke koje čiste i pročišćavaju, koje ne osudjuju koje ne traže koje ne pitaju...Tragovi vode dobrom sebi, a tamo svi rado idu ❤️“ ,

Subic Vjera, Učionica Početnici 2

FATALNE KOMBINACIJE ZA PARADAJZ?

Tabele dobrih i loših komšija u bašti stoje kao zvanična informacija u mnogim knjigama koje se bave biouzgojem, a meni su kao početniku bile magične, kao neka alhemija sve dok nisam odlučila da ih ispitam u praksi.

Oduvek mi je smetala podjela na dobro i loše, korisno i štetno jer tu nekako čoveka stavlja u taj nepotreban antropocentar i zaista ga izmešta iz sklada s prirodom. Baštovanstvo koje kreiram ima u svom centru pomirenje. Pomirenje čoveka sa sobom, drugim čovekom, svetom oko sebe.

Ako mu kažemo da I U BAŠTI postoje loše komšije onda je on u velikom problemu.

Skoro sam čitala tabele i bila sam prilično šokirana činjenicom da sve kulture koje se po tim tabelama ne smeju spajati ja uzgajam zajedno godinama i nisam primetila da postoji bilo kakav problem.

Zato sam odlučila da pretražim za vas jednu kulturu iz tabele i analiziram kako sam uspela da spojim nespojivo putem drugačijem programa setve i principima mešovite sadnje. Na primeru jedne kulture pokazaću šta je u tabeli netačno, nelogično ali i tačno.

Prvo, program Trag Biljke koji se radi na platformi se razlikuje od konvencionalnog programa po rokovima setve i sadnje.

Drugo, program vas uči kako da postavite mešovitu sadnju.

Treće, imamo čitavu grupu biljaka koje su miritelji u bašti.

Kao oglednu kulturu uzela sam **paradajz**.

Prema zvaničnim tabelama paradajz se ne slaže sa čak 13 kultura. Eto, čak sa 13... To me je prilično šokiralo i postavila sam sebi pitanje: ako se ne slaže sa 13 kultura mora da je veliki namćor u bašti? A nije.

Idemo redom...

Po zvaničnim tabelama paradajz se ne slaže sa batatom, krompirom, suncokretom, rukolom, graškom, brokulom, keljom, kelerabom, kupusom, krastavcima, komoračem, paprikom, patlidžanom.

To su, dakle, omražene komšije paradajzu?

Da li je ovo tačno?

Kupus i paradajz? U programu Trag Biljke ove dve kulture se realno vrlo malo sreću i nemaju uticaj jedna na drugu. Kupus sadimo u RPZ i JZ. Paradajz u PLZ.

Decembarski rasadnik sadrži Ditmar rani, kupus koji dospeva za berbu u junu. Sadi se u aprilu, a bere se u junu dok paradajz sadimo u maju. Kupus je tada već prilično napredovao. Majski rasadnik sadrži kupus za kiseljenje i presađuje se u julu da bi se brao nakon mraza ili preko zime. Julski kupus presađuje se nakon niske boranije, graška, pasulja...

Trenutak kada sadimo kupus se vezuje za dozrevanje prvih plodova na paradajzu. Paradajz je već velika kultura koja se dovoljno razvila da na nju kupus ne može negativno da utiče. S druge strane paradajz pravi hlad kupusu što se pokazalo kao idealno za to doba sezone. Paradajz, takođe daje odličnu zaštitu od kupusne stenice jer je neka vrsta zavesa za te niskoletače.

Ono što želim da napišem je da se kupus i paradajz malo nalaze zajedno u bašti jer su odvojeni programom tako da sam ovu tvrdnju odbacila kao nelogičnu i nepotvrđenu u praksi.

Sa keljom je ista situacija. Njegova sadnja se po programu može poistovetiti sa sadnjom kupusa.

Brokula je sa ove tabele posebno zanimljiva jer se uspešno uzgaja tek u JZ i ZZ, a tada uveliko paradajz završava svoju vegetaciju. Realno, kako će paradajz uticati na brokulu ili brokula na njega kada se ona sadi u julu kada je paradajz gorostas i može samo brokuli da pruži neophodan hlad? Brokula intenzivno raste kada se završava sezona paradajza i deo je zimske bašte. Paradajz nije deo zimske bašte. Tokom sezone se jako malo sreću.

Dakle - kelj, kupus i brokula nemaju puno prilika da izvrše negativan uticaj na paradajz ili

obratno jer se malo sreću u bašti tokom sezone.

Od kupusarica se navodi i keleraba kao kultura koju nipošto ne smemo da sadimo uz paradajz.

Keleraba je kupusarica kratke vegetacije i stalno je možemo presađivati u bašti. Zauzima mali prostor, do 25 cm² i zbog svog specifičnog nadzemnog rasta lako se uklapa sa svim kulturama u bašti. U praksi sam ovu tvrdnju odbacila kao netačnu. Kelerabu vrlo često sadim u prostor između dva paradajza u redu i na taj način koristim prazan prostor efikasno i ujedno hlad visoke kulture kao što je paradajz.

Kada je u pitanju batat ovu tvrdnju sam odbacila u praksi jer je batat deo modela sa paradajzom u sklopu modela za BU 2. Imate puno epizoda na kanalu koje prate postavku kreveta za batat. Čitav sistem je nastao na gore pomenutom modela za BU broj 2 koji je opisan u istoimenoj epizodi ali i u sklopu epizode Kreveti za batat. Cilj modela je da se iskoristi cela površina za postavku dinamike 9. Deo lekcije 2 kao i lekcije 7 je upravo pojašnjenje dinamike 9 kroz postavku ovih sistema. Moja praksa kaže da se batat idealno slaže sa paradajzom jer malčira paradajz, a imaju potpuno drugačiji afinitet rasta. Ovaj sistem kombinacija je pokazao da je paradajz koji je malčiran prirodnim pokrivačem kao što je list batata otporniji na plamenjaču. U praksi sam pobila tvrdnju da se batata i paradajz ne kombinuju.

Tvrdnja da ne smemo da spajamo krompir i paradajz potiče od činjenice da imaju iste probleme sa gljivicama. Zato je važno da ih odvojimo kako bismo sprečili širenje plamenjače s krompira na paradajz. Ali, da li je to nekom od vas uspelo? Uglavnom u sezoni plamenjače trčite od krompira do paradajza gubeći puno vremena i snage kako biste mogli da pratite obe kulture.

Jedne sezone odlučila sam da ih spojim. Eto, po ovim tablicama ja sam spojila dva „najljuća komšijska neprijatelja“. I da, imala sam tu i tremu. I mene su uplašili ovim spojem kao što i vas plaše. Pratila sam stalno ove gredice i zapisivala. Zaključak mojih istraživanja je sledeći – ako hoćeš lakše da se nosiš sa plamenjačom pametnije je da spojiš one koje ona napada jer ćeš tako imati sve osetljive kulture na oku. U suprotnom, prva pojava plamenjače, kada se lako reaguje, ti promiče. Drugo, paradajz i krompir imaju iste potrebe za kiselijim zemljištem ili PMom pa je mnogo bolje spojiti ih. Tako sam i ovu tvrdnju u praksi odbacila kao nelogičnu.

Suncokret je deo integralnih sistema zaštite. U pitanju je fitoremedijator i u našem programu sadi se po ćoškovima. Na pozicijama integralnih delova gredice, to je prvih 30 cm na početku i kraju gredice. Često kombinujem suncokret i paradajz, s tim da suncokret uvek ide samo jedna biljka po gredici i nalazi se u samom ćošku gredice. Nisam primetila negativni uticaj pa sam ovu tvrdnju odbacila kao netačnu.

Sada bih malo o vrlo čestoj kombinaciji paradajza sa patlidžanom i paprikama. Svi možete da vidite da su to česte kombinacije u PLZ. Njima se tu dodaje još i treća kategorija plodoreda kao što je niska boranija i druga kao što je salata, cvekla pa na taj način zaokružujemo plodored.

Iako je osnova tvrdnje da paradajz nikako ne spajamo s paprikama i patlidžanom u činjenici da su to isti potrošači, dobrim uklapanjem plodoređa dobijamo harmoničnu celinu. U praksi sam i ovu tvrdnju pobila kao netačnu.

Što se tiče kombinovanja graška i paradajza ta kombinacija po našem programu fizički nije moguća. Grašak pripada RPZ i sistemim za BU. Seje se u martu (za kontinent) dok se paradajz presađuje u maju. Grašak dospeva za berbu sredinom maja pa tako paradajz i grašak ne provode puno vremena zajedno tokom prvog dela sezone. Grašak ponovo sejemo u julu kada ga nije moguće postaviti blizu paradajza jer ne pripada njegovoj zoni. Ovu sam tvrdnju odbacila kao nelogičnu.

Rukola je deo sistema za BU. U lekciji 5, koja vam je neophodna kako biste razumeli smenu kultura u ovakvim sistemima, puno govorim i o rukoli kao zaštitnici. Često je postavljam kao pretkulturu za paradajz ali i u ovoj tvrdnji - rukola i paradajz su loše komšije u bašti – nema puno istine jer onda kada sadimo paradajz rukola je već procvetala i uglavnom se eliminiše sa gredica u TBĐ ili se koristi kao nadogradnja. Ove dve kulture se vegetaciono ne mogu sretati.

Ovu tvrdnju sam odbacila kao nelogičnu.

Sada su ostale dve kulture za koje i sama mogu da potvrdim da se ne smeju kombinovati s paradajzom. To su krastavac i komorač.

Komorač spada u prilično „nekomunikativne“ biljke i jako se teško kombinuje sa ostalim kulturama. Postoji ta njegova inhibicija rasta koju pratim već 15 sezona. U stanju je da potpuno uništi paradajz. Pre nekoliko sezona eksperimentisala sam sa jednom istom sortom paradajza koju sam posadila u jedan red. Do polovine reda uz paradajz sam posadila komorač, a da drugom delu reda uz paradajz sam posejala mahunarke. Deo sa komoračem je potpuno zakržljao. Dalje, pokušala sam komorač da spojim i sa ostalim kulturama i nije se pokazao kao uklopiv. Delimično podnosi krastavac, tačnije njega uspori ali ga ne uništi. Dakle, nije slučaj samo paradajz već komorač nije poželjno kombinovati sa bilo kojom biljkom. Grmoliki komorač se sadi kao solitarni grm dok se gomoljasti komorač sadi po integralnim sistemima na gredici.

Krastavac i paradajz imaju potpuno različite potrebe: krastavac ima velike potrebe za vodom i plitak koren, a suprotno njemu paradajz ima male potrebe za vodom i dubok koren. Šta se dešava kada paradajz zalivamo jednako kao krastavac? Ne dozreva. Imate puno zelenih plodova ali dozrevanje kasni i često ulazimo duboko u sezonu čekajući da nam paradajz sazri. Da bi sazrevao plod paradajza cela biljka mora da dobije impuls sličan stresu. Zapravo se tako biljka bori za opstanak i požuruje sazrevanje plodova kako bi i ostavila potomstvo. Sve dok ga obilno zalivamo do sazrevanja neće dolaziti. Suprotno paradajzu, ako želite obilnu berbu krastavaca neophodno je da ga često zalivate jer je ovisnik o vodi.

Da zaključim: od 13 kultura sa zvanične tablice loših komšija za paradajz u bašti tačna su samo dva iskaza. Ostalo je netačno i nelogično. Sve sam to pobila u praksi.

Nisam pobijala zbog gordosti već iz namere da vas oslobodim. Mislim da te tabele jako sapliću ljude pa sam uložila vreme da jednom (saplatenom) čoveku prenesem istinu direktno iz bašte.

Iz iskustva.

Osim ovog postoje i biljke miriteljke koje su postavljene u bašti. To je čitava grupa sideratnog cveća. One su u stanju da mire posvađano jer ih premoste nečim što se u našem jeziku progovara kao ljubav.

PODSETNIK NA ROKOVE

Otvorite svoje kalendare za mart!

Kontinent: počinjemo setvu RPZ. Radi se samo DS i sačekajte sa presadnjom kako bi se aktivirali sistemi zaštite koji su ugrađeni u RPZ. Setva će trajati više od 50 dana, a sve ovo što sejemo je otporno na mraz i niske temperature.

Primorje: još uvek smo u setvi RPZ i sadnji krompira.

Planine: već od danas počinjete sa setvom novog rasadnika: cvekla, blitva, andske jagode, luk iz semena. Radi se naklijavanje batata i krompira.

OBAVEŠTENJE O NOVIM PONUDAMA

Od 05.02. dostupne su dve nove verzije Projekata bašte, u pitanju su:

- **Projekat balkon bio bašte**

- **Projekat bašte za 10 gredica**

Obe verzije dostupne su i u verzijama za svaku klimatsku zonu (svoju klimatsku zonu birate na web-stranici).

Tako da su svi baštovani ovog puta dobili **gotovo rešenje gde je svaki korak unapred snimljen, ucrtan i isplaniran** tako da nije moguće napraviti grešku u bašti.

Svaki put kada dođete u svoju baštu znaćete tačno šta treba da radite da biste imali baštu koja vas hrani tokom cele godine.

Ako mislite da bi i vama bilo korisno da imate Projekat za svoju baštu, više informacija o obe verzije Projekata bašte možete pogledati ispod:

<https://tragbiljke.com/projekti-bio-baste/>

Kao što znate iz obaveštenja u prošlim Nedeljnicima, **individualni mentorski rad se neće održavati ove sezone**. I ta opcija članstva na našoj edukativnoj platformi je trenutno zatvorena.

Postoji i drugi vid članstva, a to je kolektivni mentorski rad, ulazak u našu Učionicu, odnosno našu celu Zajednicu.

Pa ako mislite da bi vam pomoglo da imate mene kao svog mentora kome možete da postavljate pitanja u Učionici, ali i da učite iz pitanja drugih baštovana, kao i edukativnog sadržaja koji se nalazi u Čitaonici...

Još uvek se možete prijaviti za februar.

Prijava se vrši preko naše web-stranice popunjavanjem jednostavne ankete. Nakon popunjene ankete kontaktiraće vas naš koordinator Goran Pivašević putem aplikacije Viber sa dodatnim informacijama.

Za anketu kliknite ovde: <https://tragbiljke.com/trag-biljke-ucionica/>

Sledeći Nedeljnik očekujte u ponedeljak.

Do tada, ostanite nam dobro!

Biljana,

Trag Biljke Tim

Trag Biljke

Banja Luka

Odjava sa Nedeljnika:

Ukoliko više ne želite da primete naš Nedeljnik, možete se odjaviti klikom na:

[Odjavi me!](#)

Bosnia and Herzegovina

